

УДК 001: 631.52:635.64:631.67(477.72)

Косенко Н. П., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник,
Бондаренко К. О., науковий співробітник лабораторії овочівництва
Інститут зрошуваного землеробства НААН України
E-mail: ndz.kosenko@gmail.com

‘КУМАЧ’ – НОВИЙ СОРТ ТОМАТА СЕЛЕКЦІЇ ІНСТИТУТУ ЗРОШУВАНОВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

У сучасних економічних умовах виробники все більше уваги приділяють новим високотехнологічним сортам і гібридам томата переважно зарубіжної селекції. Сортів і гібридів томата вітчизняної селекції, які б мали повний комплекс цінних ознак відповідно до напрямку використання та могли б конкурувати із зарубіжними аналогами, на даний час є недостатньо, тому їх створення є актуальною проблемою. В Інституті зрошуваного землеробства НААН (Херсонська обл.) ведеться селекційна робота з культурою томата впродовж 40-ка років. Метою селекційної роботи є створення нових сортів, що відповідають моделі сорту: потенційна врожайність 70–110 т/га, сорт промислового типу, адаптований до умов півдня України, з високою дружністю досягання, товарність плодів – 85–95%, зберігання товарних якостей на рослині впродовж 20–25 дб після масового досягання, плоди з відповідними фізико-механічними властивостями. Вченими Інституту зрошуваного землеробства НААН створено ряд сортів, сім із яких занесені до Реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні: ‘Наддніпряньський 1’, ‘Кіммерієць’, ‘Сармат’, ‘Інгулецький’, ‘Тайм’, ‘Легінь’, ‘Кумач’.

Сорт ‘Кумач’ – за строком дозрівання середньостиглий, вегетаційний період становить 112–116 дб. Рослина детермінантна, висотою 60–65 см, прямостояча, формує значну листову поверхню. Лист за розміром – середній, двічіперистий, помірного зеленого забарвлення, з

помірною глясуватістю та пухирчатістю. Перше суцвіття закладається над 6–7 листком, наступні – через 1–2. Суцвіття просте. Фасціація першої квітки суцвіття відсутня. Квітконіжка не має відокремлюючий шар. Плоди овальної форми (індекс плода 1,2), кількість камер – 2–3, розташування камер – правильне. Рослини формують плоди масою 68–72 г, щільні, м’ясисті, у фазу масового досягання – червоного кольору, без зеленої плями біля плодоніжки. Плодоніжка не має колінця. Плоди мають добру транспортабельність і лежкість. Уміст у плодах сухої розчинної речовини становить 5,60–6,00%, цукру – 3,30–3,50%, аскорбінової кислоти – 21,60–22,50 мг/100 г. Залежно від умов вирощування загальна врожайність плодів за зрошення складає 75–95 т/га, товарність – 91–93 %. Сорт володіє відносною стійкістю до основних хвороб: *Alternaria solani*, *Phytophthora infestans*. Сорт характеризується зусиллям на відрив плоду від плодоніжки $1,85 \pm 0,09$ кг ($V=9,8\%$) та міцністю шкірки на проколювання $239 \pm 5,0$ г/мм² ($V=10,6\%$) і відповідає вимогам, що пред’являються до сортів, придатних для механізованого (комбайнового) збирання плодів. Призначення сорту – універсальне: для приготування салатів, виготовлення томатопродуктів (томат-паста, кетчуп), консервування, заморожування, в’ялення. Сорт ‘Кумач’ рекомендується для вирощування у відкритому ґрунті Степу та Лісостепу України.

УДК 001: 631.52:635.64:631.67(477.72)

Косенко Н. П., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник,
Бондаренко К. О., науковий співробітник лабораторії овочівництва
Інститут зрошуваного землеробства НААН України
E-mail: ndz.kosenko@gmail.com

‘САРМАТ’ – ПЕРСПЕКТИВНИЙ СОРТ ТОМАТА ПРОМИСЛОВОГО ТИПУ

В Інституті землеробства зрошуваного землеробства НААН починаючи з 1980 року ведеться селекційна робота з культурою томата, завданням якої є створення нових сортів і гібридів промислового типу для умов півдня України – основної зони вирощування даної культури.

Перспективний сорт томата ‘Сармат’ створено методом гібридизації сортів ‘Риф’ х ‘СХ-3’, з наступним індивідуальним добором. Сорт – за строком дозрівання середньостиглий, тривалість вегетаційного періоду 112–117 дб. Рослина за типом розвитку детермінантна, висота рослини 60–65 см, середньорозгалужена. Листок за розміром середній, двічі перистий, темно-зеленого

забарвлення, зі слабкою глясуватістю та сильною пухирчатістю. Суцвіття – просте (в основному 1 гілка). Фасціація першої квітки суцвіття – відсутня. Квітконіжка не має відокремлюючого шару. Плоди за формою кутасті (індекс плода 1,2), кількість камери – 2–3, розташування камер – правильне; плоди за досягання червоного кольору, без зеленого плеча. Середня маса плода складає 100–120 г, плоди м’ясисті, щільні, не втрачають товарних якостей на рослині впродовж 25–30 дб після масового досягання. Плоди мають добру транспортабельність і лежкість.

Аналіз біохімічного складу плодів показав, що вміст розчинної сухої речовини становить